

Đặng Chuông T

Ng i x a nói thiên th i, đ a l i, nhân hòa là ba y u t quan tr ng và quy t đ nh thành b i t công vi c nh đ n công vi c l n. Th i nay, ng i Chăm h i ngo i, nh t là các t ch c dân s đã ph n nào có đ c thiên th i, đ a l i, nh ng đ c bi t y u t nhân hòa đ ng nh v ng bóng, có khi là quá xa x . L u vong ra bên ngoài là m t con đ ng gi i thoát s ph n cá nhân và lý t ng tranh đ u cho quy n i dân t c c h ng là đáng hoan nghênh tr n tr ng.

Tuy v y, tranh đ u mà không ch t chịu, nâng niu và tranh th t tình c m, nghĩa d ng c a t ng ng i m t, t ng t ch c khác nhau, nh ng th i đ i m khác nhau là t gây khó cho b n thân t ch c, bó h p tâm lý đ u tranh. Ch khăng khăng quan đ i m c a m t t ch c mình, cô l p mình l i và xù lông nhím, ghim n i thù m i khi có s ph n bi n, th m chí chê bai, r i ph n pháo m t cách ác ý, vùi đ p kinh kh ng là ph n tranh đ u. Không phân bi t đ c đâu b n đâu thù, đâu anh em đ ng t c là mù lòa, không n m v ng chi n l c, sách l c. B h n ch mà không th y. Không có t t ng xuyên su t, t m nhìn bao quát nh t quán và n đ nh lâu dài. M t t ch c nh v y ch c ch n s vô cùng phi n mu n và làm vi c gì cũng r t khó.

Trong m t con ng i, có nh ng m t m nh m t t t, m t h n ch y u kém. Và đ i v i m t t ch c dân s hay chính tr cũng không tránh kh i nh ng m t y. Không ai t v ng c ta toàn di n bao gi . Có th ta gi i m t này khía c nh kia, nh ng ngay c các v thánh cũng còn có khuynh t đ i m c mà.

Nhưng tổ chức l p ra, tùy tôn chủ m c đích mà hoạt đ ng. ố nh ng đ t n c t do dân chủ cao như M , Pháp, Canada,... n u đã có trí tuệ, trái tim và uy tín mu n h ng v nh ng sinh ph n kh n khó c h ng, mu n c i thi n, mu n truy n bá m mang ánh sáng văn minh nhân lo i, không ph i là vô ph ng, nh t là trong th i đ i m ng toàn c u hi n nay. Có khuynh ngh yêu c u, c n đ y m nh hoạt đ ng ph n bi n phong phú đa đ ng h n n a v khía c nh văn hóa xã h i ố nh ng tổ ch c đang t n t i, không đ tình tr ng đ n th ng đ c mã cho m t tổ ch c, nh v y là hèn nhát và nhu nh c, khôn v t và b t nghĩa v i t tiên ố trên cao xanh. Ch bi t an h ng cho riêng mình ố m c t ph da.

Có th anh không đ ng quan đ i m v i tổ ch c này kia ố t ng v vi c, nh ng tuy t đ i ph i chung tay hi p l c m i g t nên h . Đ u là chuy n nh nh t cũng c n thi t ngang nhau. Tâm lí làm l , b m c, lo s đ đ i u (trong đó có n i lo không đ c c p visa v Vi t Nam) là tâm lí ti u nông, đ th a và hay t hi m th i ti t b u tr i. Làm ng ố i ai cũng bi t yêu quý t qu c, cha m , ông bà, con cái,... Khi nh ng đ i u thiêng liêng b xâm h i, ng ố i nào im l ng, ng i yên là b t hi u b t ng h i gi ng nòi, th n thánh.

Trong thâm tâm tôi, nhi u lúc không đ ng ý v i nhi u bài vi t v cá nhân c a Champaka.info, có th bài vi t đó là c a đ c gi trong n c hay ngoài n c, ngay c có bài đ kích, ch đ i m an ninh làm phi n tôi. Dĩ nhiên Champaka còn khuynh đ i m ố v n đ này. Nhưng xét trên t ng quan các tổ ch c ố h i ngo i, tôi th y Champaka m nh m , đ t khoát và đ ng c m. Ch có chút tr n tr v l c l ng m ng và không có l p k th a tri n v ng c a tổ ch c dân s này.

Nhưng v n đ l n và th i s c a dân t c đ c Champaka quan tâm, lên ti ng và kiên trì tranh đ u. C th nh v n đ b n đ a c a ng i Chăm, v n đ ngôn ng dân t c, v n đ đ n tháp Chăm xu ng c p, ph c v du l ch và đòi h i nên tr l i cho t ng l p tu sĩ Chăm hoạt đ ng tôn giáo, v n đ đ i n h t nhân, v n đ văn hóa th i kì m i hôm nay có nhi u bi n đ ng ph c t p, v n đ sinh viên ra tr ng th t nghi p n n n, v n đ ki m soát g t gạo c a chính quy n ố nhi u thánh đ ng, nghĩa trang,... Nhưng v n đ l n và th i s ố y, c n s lên ti ng r t ráo, chuyên sâu và hi u qu h n. Riêng b n thân tôi cũng c g ng đ i n đ t ti ng nói trong t m m c kh n ng cho phép.

Những dân tộc Chăm hôm nay là một dân tộc, phần đông im lặng nguy nan. Không chịu lên tiếng và lên tiếng hỏi nên chết, những tộc thiểu số tộc cũng là một nguyên nhân khiến không khí im lặng trở nên phình to bất thường. Sống là phải có thái độ và biết tự thái độ khi dân tộc của mình. Dấn thân và xả thân vì sự trường tồn của dân tộc mình không phải là lý tưởng xa vời, hay thần.

Cái tôi quan tâm và công nhận hôm nay, sau bài viết này là những người đồng bào do dân chủ cao như thơ, thiên nhiên có, địa lý có, những quý vị tôi đánh một hòa thu có người chung với nhau để hay không? Hay phải chăng chỉ vì những nhện, và kẻ của tâm tính thơ hay, quý vị bỏ mặc các họ tộc tiên với với u buồn. Nếu quý vị không người với với nhau để hay, cũng xin đừng bêu rủa, lập biên bản lý lịch dân số nhau nữa, muốn một thơ hay trở với thơ gì bên ngoài không chịu để.

Có thể sau bài viết này, quý vị sẽ tranh luận nảy lửa, có thể sẽ rơi vào im lặng. Có thể quý vị sẽ trách cứ tôi lặng lẽ hỏi thơ. Những chức chức tôi quan tâm không phải là nhện vầy, và tôi cũng không sẽ đi với tiếng với bài viết này. Tôi có thể là bộ quy rầy bầy an ninh văn hóa như đã từng, những đi đó cũng không quan trọng lắm. Người Việt có câu “thuộc để đã tất” chính vậy. Và góp để đi công góp là thơ nhện tâm hồn, trí óc của người trẻ phụ, với thời cuộc đang sống. Những thơ mà không uống phí công của cha mẹ sinh thành, để để để.

Tôi nhớ có một ai đó nói để ý rằng “người nào vì tự quí vì dân tộc mình mà vong thân, thơ m chỉ chết chóc thì đích thơ đó là người chúng ta có thể tin tưởng và đi theo”.

Một bài viết ngắn mang một chiêm nghiệm gan ruột t n đáy lòng. Có thể để nói một chuyện xa cũ, rõ nh ban ngày “chúng ta là máu m , không biết chết m l i th ng yêu đùm bọc l n nhau, múa hát cùng nhau, ng i ngoài h nhìn vào, h c i cho th i mũi” v y thôi.

Nếu bài viết này không đ c nghe ra, s là một bài viết th t b i. Tôi đoán ch c th t b i r i, nh ng v n viết. Vì th h y, có cái tôi to l n vĩ đ i h n c b u tr i x s đang qu n qu i đau th ng. Và các t ch c do th h y đ ra, cũng không ngo i l . Bây gi c n m t th h m i ti p b c nh t huyết và nh y bén, tinh t hóa gi i và hòa gi i, m i mong y u t nhân hòa đ c nâng niu, phát tri n và tr v đúng nghĩa.